

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/3/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7713205498
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Ďurian
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:7713205498.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa O. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom v Z. G., A. č. XXX/XXX, zastúpeného JUDr. Martou Šuvadovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Floriánska č. 16, proti odporcovi Slovenská republika, za ktorú pred súdom koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, o zaplatenie 71.632,50 € s príslušenstvom, o odvolaní odporcu proti medzitýmnemu rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č.k. 16C/130/2013-264 zo dňa 08.10.2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým medzitýmnym rozsudkom okresný súd „určil, že nárok navrhovateľa voči odporcovi 1/ je daný“ (prvý výrok), „návrh voči odporcom 2/, 3/ zamietol“ (druhý výrok) a vyslovil, že o náhrade trov konania „odporcov 2/, 3/“ rozhodne po právoplatnosti tohto rozhodnutia (tretí výrok). V odôvodnení rozsudku uviedol, že „navrhovateľ sa podaným návrhom doručeným súdu dňa 08.04.2013 domáhal náhrady škody vo výške 71.632,50 € spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom“. Okresný súd vychádzal zo skutkových zistení, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania, podľa ktorých „dňa 30.06.2004 v Banskej Bystrici vydal vyšetrovateľ Prezídia policajného zboru, Úradu boja proti korupcii, Odbor boja proti korupcii Stred, oddelenie vyšetrovania, uznesenie o vznesení obvinenia sp. zn. ČVS: PSJP-46/OVOZTČ-BB-2003, ktorým bolo proti navrhovateľovi vznesené obvinenie z trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej a teroristickej skupiny podľa § 185a ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb.; uznesením prokurátora Krajskej prokuratúry sp. zn. Kv 82/03-381 v Trenčíne zo dňa 21.07.2004 bola sťažnosť navrhovateľa zamietnutá; následne uznesením Okresného súdu Trenčín zo dňa 04.07.2004 sp. zn. 2Tp/91/2004 bol navrhovateľ vzatý do väzby s tým, že väzba začala plynúť dňom 01.07.2004 od 7.40 hod v ústave Leopoldov; uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR sp. zn. VII Gv 150/04-416 zo dňa 02.01.2005 bol navrhovateľ prepustený z väzby; po zmene právnej kvalifikácie skutku podal dňa 02.02.2009 prokurátor Vojenskej obvodnej prokuratúry Prešov obžalobu na navrhovateľa pre skutok kvalifikovaný ako pokračovací trestný čin podľa § 158 ods. 1 písm. a) TZ; rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 8T/16/2009 zo dňa 22.07.2010 bol navrhovateľ oslobodený spod obžaloby; aj odvolací súd dospel k záveru, že žiadnym konkrétnym dôkazom nebolo preukázané, že sa stali skutky, ktoré sú uvedené v obžalobe“. Okresný súd ďalej uviedol, že „vznik zodpovednosti sa viaže na existenciu určitých skutočností alebo skutkových relácií, ktoré určuje zákon a súhrn ktorých tvorí zákonnú skutkovú podstatu protiprávneho činu (zodpovednostnú skutkovú podstatu); prvkami skutkovej podstaty, naplnenie ktorej má za následok vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím sú: 1. subjekt (orgán štátu), 2. predmet (nezákonným rozhodnutím porušený právny vzťah), 3. správanie subjektu (jeho rozhodnutie), 4. výsledok spočívajúci v škode, 5. príčinná súvislosť medzi správaním (rozhodnutím) a výsledkom (škodou) a 6. protiprávnosť - nezákonnosť; pre vznik tejto zodpovednosti musia byť splnené všetky zákonom vyžadované podmienky; poškodený musí využiť možnosť podať proti nezákonnému rozhodnutiu odvolanie, rozklad, námietky, odpor alebo

sťažnosť (§ 3 zákona č. 58/1969 Zb.) a musí ísť o rozhodnutie právoplatné, pretože len právoplatné rozhodnutie zakladá zodpovednosť. Až právoplatnosť rozhodnutia vylučuje možnosť jeho nápravy riadnym opravným prostriedkom a je definitívne a záväzná pre účastníkov aj orgány a vykonateľné (§ 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.)“. Podľa právneho posúdenia veci zo strany okresného súdu „čo sa týka naplnenia podmienok zodpovednosti mal za to, že v danom prípade je splnená podmienka subjektu, t.j. orgánu štátu (orgán činný v trestnom konaní a súd), ktorý vydal rozhodnutie (uznesenie o vznesení obvinenia a uznesenie o vzatí do väzby), čím prejavil svoje oprávnenie a povinnosť rozhodovacieho charakteru uplatňované pri ochrane porušených alebo ohrozených subjektívnych práv jednotlivcov, fyzických alebo právnických osôb (splnenie 2. a 3. podmienky); uznesenie o vznesení obvinenia a uznesenie o vzatí do väzby vydané orgánom činným v trestnom konaní (policajtom - vyšetrovateľom) a súdom spôsobili navrhovateľovi škodu spočívajúcu v obrane jeho práv a právom chránených záujmov (osobná sloboda), t.j. trovy právneho zastúpenia v trestnom konaní, čím bol splnený aj štvrtý predpoklad vzniku zodpovednosti za škodu; pokiaľ ide o príčinnú súvislosť táto spočíva v tom, že bez vznesenia obvinenia by navrhovateľovi nebola vznikla škoda spočívajúca vo formálnej obhajobe (obhajobe právnym zástupcom) s následnou náhradou trov právneho zastúpenia a zásahov do ochrany osobnosti; príčinná súvislosť predstavuje podmienku, bez ktorej by následok vôbec nebol nastal (alebo nastal iným spôsobom), ak by nedošlo k prejavu vôle (konaniu či opomenutiu)“. Okresný súd skúmal, či uznesenie o vznesení obvinenia navrhovateľovi bolo nezákonné a dospel k záveru, že „považuje uznesenie vyšetrovateľa Prezídia policajného zboru, Úradu boja proti korupcii, Odbor boja proti korupcii Stred, oddelenie vyšetrovania, o vznesení obvinenia sp. zn. ČVS: SJP-46/OVOZTČ-BB-2003 zo dňa 30.06.2004 za nezákonné rozhodnutie, ktorým bola navrhovateľovi spôsobená škoda, pretože právoplatným oslobodením navrhovateľa spod obžaloby je nepochybné, že skutok navrhovateľ nespáchal a že skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci; uznesenie o vznesení obvinenia tak bolo zrušené pre jeho nezákonnosť, pretože s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody navrhovateľ trestný čin nespáchal a trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté“. Na základe všetkých uvedených skutočností považoval okresný súd nárok navrhovateľa za dôvodný. Okresný súd venoval pozornosť aj „použitiu rozhodného práva a pasívnej vecnej legitímácii“, keď uviedol, že „postupoval v zmysle zákona č. 58/1969 Zb., nakoľko za nezákonné považoval rozhodnutie o vznesení obvinenia zo dňa 30.06.2004, čo bolo ešte v čase účinnosti predmetného zákona; zodpovednostným subjektom v zmysle daného zákona je výlučne štát zastúpený Ministerstvom spravodlivosti SR (§ 9 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.); takisto rozhodnutie o väzbe bolo vydané sudcom pre prípravné konanie Okresného súdu Trenčín sp. zn. 9T/2004 zo dňa 04.07.2004, za ktoré v zmysle § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. zodpovedá Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti SR; z uvedených dôvodov súd návrh voči odporcom 2/ a 3/ zamietol“. Okresný súd uviedol, že „v ďalšej fáze konania pri rozhodovaní o výške odškodnenia navrhovateľa bude vychádzať z výpovedí svedkov J. V. a Z. A. s tým, že bude prihliadať na povahu trestnej veci, celkovú dĺžku obmedzenia osobnej slobody a následky v osobnej sfére navrhovateľa, čo bude aj predmetom dokazovania“; ďalej okresný súd uviedol, že „bude posudzovať rozsah následkov nezákonného rozhodnutia do osobnostných práv navrhovateľa; zodpovednosť za zásah do osobnostných práv vyplýva z ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti; zodpovedným subjektom je Slovenská republika, ktorá zodpovedá aj za odškodnenie podľa článku 5 ods. 5 Dohovoru (obete zatknutia alebo zadržania), za predpokladu, že tieto boli nezákonné (čo sa v danom konaní preukázalo); nakoľko v prípade navrhovateľa má oslobodenie spod obžaloby tie isté právne následky ako nezákonné rozhodnutie, potom Slovenská republika zodpovedá v oboch nárokoch navrhovateľa - na ochranu osobnosti a za nezákonné zadržanie vo väzbe“; s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/177/2005 zo dňa 31.05.2007 okresný súd uviedol, že „nárok na náhradu nemajetkovej ujmy navrhovateľa treba posudzovať aj súvislosti s článkom 5 ods. 1 a ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd; uvedený článok Dohovoru treba použiť aj v prípadoch, v ktorých sú splnené podmienky zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe podľa zákona č. 58/1969 Zb.; nakoľko Dohovor umožňuje v uvedenom článku odškodnenie aj nemateriálnej ujmy, má jeho aplikácia, pokiaľ ide o obsah pojmu škoda, prednosť pred vnútroštátnou úpravou; náhrada nemajetkovej ujmy potom vyplýva priamo z článku 5 ods. 5 Dohovoru, ktorý sú sudy povinné aplikovať prednostne pred zákonom“; na základe uvedeného dospel okresný súd k záveru, že nárok navrhovateľa je daný. Okresný súd rozhodol s poukazom na ustanovenia § 1 ods. 1, § 2, § 3, § 4 ods. 1, § 5 ods. 1, § 9 ods. 1 a § 10 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

Proti rozsudku okresného súdu podal odporca prostredníctvom svojho zástupcu (Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky) včas odvolanie zo dňa 20.11.2014 (č.l. 285-290 spisu). Uplatnil

odvolacie dôvody podľa § 205 ods. 2 písm. a), b) a f) O.s.p.; namietol, že okresný súd mu svojim postupom odňal možnosť konať pred súdom a okresný súd vec nesprávne právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav; ďalej, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a nakoniec, že rozhodnutie okresného súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. V prvom rade poukázal na skutočnosť, že v priebehu konania v zhode so znením návrhu navrhovateľa na začatie konania konal okresný súd s tromi subjektmi: 1/ Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 2/ Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a 3/ Slovenská republika, v mene ktorej koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, keď takto účastníkov označoval aj v zápisniciach o pojednávaní zo dňa 26.03.2014 a zo dňa 08.10.2014; v napadnutom medzitimnom rozsudku však už v rozpore s priebehom konania okresný súd na strane odporcu označil len jedného účastníka (Slovenskú republiku) zastúpeného tromi štátnymi orgánmi, pričom toto označenie je v rozpore s výrokmi napadnutého rozsudku, v ktorom okresný súd určil, že nárok navrhovateľa je daný voči odporcovi 1/ a voči odporcom 2/ a 3/ súd návrh zamietol, t.j. z výroku vyplýva, že na strane odporcu vystupovali traja účastníci konania, čo je ale v priamom rozpore so záhlavím rozsudku, keď uvedený postup nemá žiaden podklad v odôvodnení rozsudku, pretože okresný súd sa na žiadnom mieste odôvodnenia nezaobrá otázkou kto bol účastníkom konania a kto jeho zástupcom; na základe uvedeného považoval odporca napadnutý rozsudok za nepreskúmateľný a zmätočný, čo zakladá inú vadu konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a súčasne odňatie možnosti konať pred súdom; v tejto skutočnosti odporca súčasne videl aj nedostatok povinnej náležitosti rozsudku podľa § 157 ods. 1 O.s.p., pretože okresný súd presne neoznačil účastníkov konania a ich zástupcov, nakoľko na strane odporcu uviedol len jedného účastníka, pričom výroky celkom jednoznačne smerujú k záveru, že konal s tromi účastníkmi. Odporca ďalej poukázal na neurčitosť výroku napadnutého medzitimného rozsudku; medzitimným rozsudkom rozhoduje súd o základe nároku, t.j. o všetkých sporných otázkach s výnimkou výšky škody (z hľadiska prejednávanej veci náhrady nemajetkovej ujmy); už v priebehu konania poukazoval na to, že v prejednávanej veci prichádzajú do úvahy nasledujúce tituly: (1) uznesenie o vznesení obvinenia ako nezákonné rozhodnutie (podľa § 1 až § 4 zákona č. 58/1969 Zb.), (2) uznesenie o vzatí do väzby ako nezákonné rozhodnutie o väzbe (podľa § 8 ods. 5 a § 6 zákona č. 514/2003 Z. z.) a (3) nesprávny úradný postup (podľa § 9 až § 11 zákona č. 58/1969 Zb., resp. podľa § 9 zákona č. 514/2003 Z. z.) všetky tri označené samotným navrhovateľom; napriek tomu z výroku napadnutého rozsudku ani z jeho odôvodnenia nie je zrejmé aký nárok navrhovateľa je podľa okresného súdu daný (t.j. či nárok na náhradu majetkovej škody, skutočnej škody, ušlého zisku, nemajetkovej ujmy) a z akého titulu (nezákonné rozhodnutie, rozhodnutie o väzbe alebo nesprávny úradný postup); výrok napadnutého rozsudku považoval preto odporca za neurčitý, pretože z neho nie je zrejmé, o akom nároku sa rozhodlo; s poukazom na ustanovenie § 152 ods. 2 O.s.p. odporca uviedol, že pre vydanie medzitimného rozsudku zákon stanovuje len jedinú podmienku účelnosti; okresný súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že v ďalšej časti konania o výške odškodnenia bude vychádzať z výpovedí svedkov a bude prihliadať na povahu trestnej veci, celkovú dĺžku obmedzenia osobnej slobody a následky v osobnej sfére navrhovateľa, čo bude predmetom dokazovania; keďže však účastníci žiadne návrhy na doplnenie dokazovania nemali a teda okresný súd vykonal celé navrhnuté dokazovanie, bolo možné rozhodnúť o celej prejednávanej veci a nielen o základe nároku; napadnutý rozsudok považoval preto odporca za vydaný v rozpore s požiadavkou účelnosti, keď jeho neúčelnosť je zvyraznená popísanou neurčitosťou výroku rozsudku, z ktorého nie je zrejmé o akom základe nároku sa rozhodlo; uvedeným postupom došlo podľa odporcu k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom. Napadnutý rozsudok okresného súdu považoval odporca za nepreskúmateľný, keď podrobne uvádzal nedostatky odôvodnenia v rozpore s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. a to najmä, že okresný súd v odôvodnení rozsudku riadne neuviedol, čoho sa navrhovateľ domáhal a z akých dôvodov, t.j. či ide o majetkovú škodu alebo nemajetkovú ujmu a či z dôvodu trestného stíhania, ktoré skončilo oslobodením spod obžaloby alebo z dôvodu vzatia do väzby a neskoršieho oslobodenia spod obžaloby alebo z titulu neprimeranej dĺžky trestného konania; v priebehu konania opakovane poukazoval na skutočnosť, že v konaní nie je zrejmé v súvislosti s čím si navrhovateľ uplatňuje požadovanú náhradu, t.j. či titulom požadovanej náhrady má byť uznesenie o vznesení obvinenia ako nezákonné rozhodnutie alebo uznesenie o vzatí do väzby ako rozhodnutie o väzbe, keď za daného stavu mal napadnutý rozsudok obsahovať odpoveď z akých dôvodov sa navrhovateľ podľa súdu dožadoval náhrady v peniazoch; súčasne vyčítal okresnému súdu, že sa nevysporiadal s jeho viacerými námietkami v konaní a v odôvodnení rozsudku uviedol len jedinú vcelku nepodstatnú a podružnú námietku; v uvedených nedostatkoch videl inú vadu konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a súčasne odňatie možnosti konať pred súdom. Napadnutý rozsudok považoval odporca aj za nepresvedčivý, logicky nekonzistentný a

nepreskúmateľný; v odôvodnení rozsudku okresný súd uviedol, že rozhodol podľa citovaných ustanovení zákona č. 58/1969 Zb., ktorý aplikoval na prejednávajúcu vec; v ďalšej časti odôvodnenia však uviedol, že pokiaľ ide o použitie rozhodného práva a posúdenie pasívnej vecnej legitímácie postupoval podľa zákona č. 58/1969 Zb. a súčasne, že za rozhodnutie o väzbe zodpovedá Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z.; preto nie je zrejmé, podľa ktorého zákona okresný súd vec právne posúdil; v priebehu celého konania poukazoval na problém pri aplikovaní právneho predpisu, pretože v prípade, že si navrhovateľ uplatnil právo na náhradu škody v súvislosti s uznesením o vznesení obvinenia ako nezákonného rozhodnutia podľa zákona č. 58/1969 Zb. a ak v súvislosti s rozhodnutím o väzbe vec posúdi podľa zákona č. 514/2003 Z. z.; navrhovateľ v priebehu celého konania neuviedol, na základe ktorého titulu si uplatňuje právo na náhradu škody, resp. akú časť náhrady si uplatňuje v súvislosti s uznesením o vznesení obvinenia ako nezákonným rozhodnutím a akú časť v súvislosti s uznesením o väzbe, preto sa nebolo možné vyhnúť problémom pri určení relevantnej právnej úpravy; je preto v rozpore s požiadavkou presvedčivosti a preskúmateľnosti odôvodnenia rozsudku, ak z neho nie je zrejmé podľa akého predpisu súd posúdil uplatnený nárok, resp. ak odôvodňuje obsahuje vnútorný rozpor v tejto otázke; navyše k presvedčivosti, logickej konzistentnosti a preskúmateľnosti rozsudku neprispieva ani skutočnosť, že okresný súd v odôvodnení celkom zjavne cituje rozhodnutia iných súdov bez toho, aby odlišil, ktoré časti odôvodnenia predstavujú citáciu a ktoré sú jeho vlastnými právnymi závermi prijatými v prejednávanej veci; v tomto smere sa okresný súd hneď v úvode odôvodnenia rozsudku venuje podmienkam, ktoré musia byť splnené pre vzatie osoby do väzby (ktoré v celosti a bezo zmeny prevzal z rozhodnutia Krajského súdu v Trnave č.k. 4Tpo/65/2004-193 zo dňa 02.09.2004), keď takéto úvahy nie sú namieste, pretože súd konajúci o náhrade škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe nie je oprávnený posudzovať splnenie či nespĺnenie zákonných predpokladov pre vzatie obvineného do väzby, ale môže len posúdiť, či osoba bola vzatá do väzby, či bola spod obžaloby oslobodená, resp. či došlo k niektorej zo skutočností podľa § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z., resp. či nie je splnená niektorá z negatívnych podmienok podľa § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z. z., ktorá by vznik práva na náhradu škody vylučovala; v nasledujúcej časti odôvodnenia okresný súd v plnej miere preberá závery prijaté iným súdom v inom konaní (Okresný súd Banská Bystrica sp. zn. 7C/61/2011 a Krajský súd v Banskej Bystrici sp. zn. 13Co/51/2012, ktoré tiež prebrali závery z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4MCdo/20/2009), pričom ide o rozhodnutia v konaní so zásadne odlišnými skutkovými okolnosťami (napr. škoda nebola spôsobená v trestnom konaní), okresný súd však tieto závery preberá, ako by išlo o jeho vlastné závery prijaté v prejednávanej veci a to vrátane záverov, ktoré vyplývajú z iných skutkových okolností a pre konanie v prejednávanej veci nemajú žiaden význam; v tomto smere v odôvodnení rozsudku okresný súd vymenúva prvky skutkovej podstaty, naplnenie ktorých má za následok vznik zodpovednosti štátu za škodu, keď vymenované prvky a ich podrobnejšie odôvodnenie sa venuje len škode spôsobenej nezákonným rozhodnutím a vzťahuje sa len na prípady, keď je návrhom uplatnené právo na náhradu majetkovej škody; v prejednávanej veci však navrhovateľ uplatnil právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch a nie právo na náhradu majetkovej škody; prijaté závery okresného súdu túto skutočnosť úplne ignorujú a prvky skutkovej podstaty vzniku zodpovednosti štátu za škodu tejto skutočnosti nie sú prispôbivé; navyše okresný súd sa v odôvodnení rozsudku zaoberá splnením predpokladu vzniku škody spočívajúcej v trovách právneho zastúpenia v trestnom konaní, hoci náhradu škody spočívajúcu v trovách trestného konania si navrhovateľ v tomto konaní vôbec neuplatňoval; ani ďalšia časť odôvodnenia, v ktorej sa okresný súd zaoberal uznesením o vznesení obvinenia ako nezákonným rozhodnutím, neobsahuje vlastné závery súdu, ale bola prevzatá z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4MCdo/20/2009 a sp. zn. 4MCdo/15/2009, keď uzneseniu o vznesení obvinenia ako nezákonnému rozhodnutiu venoval okresný súd skoro celú stranu odôvodnenia napadnutého rozsudku, pričom otázka nezákonnosti tohto uznesenia nebola v konaní zásadným spôsobom spochybňovaná; na druhej strane odôvodnenie rozsudku neobsahuje ani riadok akýchkoľvek právnych záverov o vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenej uznesením o väzbe alebo nesprávnym úradným postupom; na základe uvedeného vyjadril názor, že ide o inú vadu konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a súčasne došlo k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom. Odporca ďalej vyjadril názor, že okresný súd mu odňal možnosť konať pred súdom, pretože pred odročením pojednávania dňa 08.10.2014 nevyzval účastníkov na zhrnutie návrhov a vyjadrenie k dokazovaniu a právnej stránke veci podľa § 118 ods. 4 O.s.p. Odporca ďalej poukázal na skutočnosť, že v napadnutom medzitimnom rozsudku okresný súd neuviedol zistenie, že navrhovateľovi v súvislosti s namietaným rozhodnutím alebo postupom štátu vznikla nemajetková ujma; súd môže rozhodnúť len na základe skutkového stavu zisteného vykonaným dokazovaním, ktoré je uvedené v odôvodnení rozsudku; vyjadril názor, že pre priznanie práva na náhradu nemajetkovej ujmy voči štátu

musí byť vykonaným dokazovaním zistené, že na strane navrhovateľa (poškodeného) došlo k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) a to práve v príčinnej súvislosti so správaním (rozhodnutím) orgánu štátu; v rámci zistenia skutkového stavu však okresný súd v odôvodnení rozsudku len stručne opísal priebeh trestného konania, ale záver o vzniku nemajetkovej ujmy okresný súd neformuluje, preto výrok rozsudku nemá žiadny podklad v jeho odôvodnení, t.j. jediný relevantný záver, ktorý musí súd v medzitýmnom rozsudku prijať a odôvodniť, v odôvodnení absentuje. Nakoniec odporca vyčítal okresnému súdu aj nesprávne právne posúdenie veci, pretože súd na jeho zodpovednosť za škodu spôsobenú aj uznesením o väzbe aplikoval zákon č. 58/1969 Zb., hoci správne mal na vec aplikovať ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z. Na základe uvedeného sa odporca domáhal zrušenia medzitýmneho rozsudku a vrátenia veci okresnému súdu na ďalšie konanie, resp. zmeny medzitýmneho rozsudku okresného súdu v zmysle zamietnutia návrhu navrhovateľa.

Navrhovateľ vo vyjadrení zo dňa 07.01.2015 (č.l. 320-323 spisu) prostredníctvom svojej právnej zástupkyne uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s napadnutým rozsudkom okresného súdu a odvolanie odporcu považuje za nedôvodné a účelové v snahe oddialiť konečné rozhodnutie vo veci samej. Poukázal na to, že napriek jeho právoplatnému oslobodeniu spod obžaloby odmietal odporca vôbec pripustiť, že v jeho prípade došlo k vydaniu nezákonného rozhodnutia a popiera vznik samotnej zodpovednosti za škodu. Vyjadril názor, že za odporcu v prejednávanej veci koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky; zodpovednosť odporcu je daná objektívne, pričom výber orgánu, ktorý je oprávnený za odporcu konať prislúcha podľa § 21 ods. 4 O.s.p. súdu s tým, že tento orgán vyplýva priamo zo zákona č. 58/1969 Zb., resp. zákona č. 514/2003 Z. z.; s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/149/2011 zo dňa 26.09.2012 zdôraznil, že označenie nesprávneho orgánu oprávneného konať za štát nie je vadou návrhu ani nedostatkom podmienky konania, pretože v zmysle § 21 ods. 4 O.s.p. je súd povinný zabezpečiť, aby za štát pred súdom konal štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi alebo právnická osoba oprávnená podľa osobitného predpisu; uviedol, že otázka označenia správneho štátneho orgánu v návrhu, ktorý ma za štát konať, nie je otázkou pasívnej vecnej legitímácie, resp. s pasívnou vecnou legitímáciou štátu nesúvisí. Poukázal na ustanovenie § 152 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého má byť rozsudkom rozhodnuté o celej prejednávanej veci; ak je to však účelné, môže súd rozhodnúť najskôr len o jej časti alebo len o jej základe. Pokiaľ súd rozhoduje o základe veci, rozhoduje medzitýmnym rozsudkom (v teórii nazývaný aj medzi rozsudok), ktorý sa často uplatňuje práve v konaní o náhradu škody. Vyjadril názor, že v prejednávanej veci nebolo nutné, aby súd rozhodoval medzitýmnym rozsudkom o zamietnutí návrhu, pretože ako na to poukazoval počas celého konania odporcom je stále tá istá osoba (Slovenská republika) zastúpená rôznymi zástupcami, ktorý označil v návrhu; okresný súd mal bez akéhokoľvek procesného rozhodnutia podľa vlastného uváženia konať len so zástupcom, ktorého považoval za oprávneného konať za odporcu; vydanie medzitýmneho rozsudku bolo podľa jeho názoru vynútené správaním sa orgánov konajúcich v mene odporcu, ktoré všetky popierajú akúkoľvek zodpovednosť odporcu za škodu a svoje oprávnenie konať za odporcu. Na základe uvedeného navrhol „zamietnutie nedôvodného odvolania“ odporcu a uplatnil náhradu trov odvolacieho konania. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu určenom § 212 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a rozsudok okresného súdu podľa § 221 ods. 1 písm. f), písm. h) O.s.p. zrušil a v zmysle § 221 ods. 2 O.s.p. vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p., súd rozhodnutie zruší, len ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Podľa § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p., súd rozhodnutie zruší, len ak súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav.

Odvolanie odporcu je dôvodné.

Zo spisu okresného súdu vyplýva, že dňa 08.04.2013 doručil navrhovateľ súdu návrh na začatie konania, ktorým sa voči odporcovi domáha zaplatenia sumy 71.632,50 € s príslušenstvom „spôsobenej väzbou a trestným konaním“ a náhrady trov konania; priamo v návrhu navrhovateľ za zástupcu odporcu označil tri štátne orgány (Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky; Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky; Generálna prokuratúra Slovenskej republiky), pričom so všetkými okresný súd aj konal ako so

zástupcami odporcu (štátu); okresný súd vec prejednal na pojednávaniach dňa 26.03.2014 (č.l. 226-228 spisu), na ktorom zástupcovia účastníkov urobili prednesy k predmetu konania a navrhovateľ odmietol vypovedať ako účastník konania a dňa 08.10.2014 (č.l. 254-258 spisu), na ktorom po prednesoch zástupcov účastníkov konania vykonal okresný súd dokazovanie výsluchom manželky navrhovateľa ako svedka, poučil prítomných podľa § 120 ods. 4 O.s.p., oboznámil obsah spisu a bezprostredne na to uznesením vyhlásil dokazovanie za skončené a následne vyhlásil napadnutý medzitýmny rozsudok.

V podanom odvolaní odporca okrem iného namietal, že mu v prejednávanej veci okresný súd svojim postupom odňal možnosť konať pred súdom; preto sa odvolací súd najskôr zamerl na procesný postup okresného súd predchádzajúci vydaniu napadnutého medzitýmneho rozsudku.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký nesprávny procesný postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Predmetnému postupu súdu sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Zákon v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom bližšie nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je však potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu konkrétnych procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov, ktoré by inak účastník konania mohol pred súdom uplatniť a z ktorých bol v dôsledku nesprávneho postupu súdu vylúčený. Vždy musí o znemožnenie realizácie konkrétnych procesných práv (napríklad môže ísť o právo predniesť alebo doplniť svoje návrhy, zúčastniť sa pojednávania, vyjadrovať sa k veci, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy a vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu i k právnej stránke veci, právo podávať opravné prostriedky). Odňatie možnosti konať pred súdom nezakladá samo tvrdenie účastníka o existencii tejto procesnej vady; určujúcim je zistenie, že k vade tejto povahy skutočne došlo. Ak došlo k odňatiu možnosti účastníkom konať pred súdom, táto skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú odvolací súd napadnuté rozhodnutie zruší, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne (pozri napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1MCdo/6/2010 zo dňa 26.03.2012, sp. zn. 3Cdo/158/2012 zo dňa 14.11.2012, sp. zn. 4Cdo/108/2012 zo dňa 26.02.2013 alebo sp. zn. 5Cdo/286/2012 zo dňa 07.03.2013).

O priebehu konania na okresnom súde (vrátane dokazovania) môže odvolací súd usudzovať len z obsahu spisu, osobitne zo zápisníc o pojednávaní (§ 40 ods. 1 O.s.p. a § 122 ods. 1 O.s.p.). Ako bolo uvedené vyššie zo spisu okresného súdu vyplýva, že v prejednávanej veci boli na prejednanie veci samej nariadené dve pojednávania, keď dokazovanie v prítomnosti účastníkov konania, resp. ich právnych zástupcov vykonal okresný súd len na pojednávaní dňa 08.10.2014, keď zo zápisnice o pojednávaní vyplýva, že na tomto pojednávaní okresný súd vypočul manželku navrhovateľa ako svedka a „oobznámil obsah spisu“.

Podľa názoru odvolacieho súdu je potrebné v prvom rade uviesť, že okresný súd sa dopustil procesného pochybenia v rámci dokazovania. Podľa § 122 ods. 1 O.s.p. súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania. Za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd (§ 125 O.s.p.). Dôkaz listinou sa vykoná tak, že predseda senátu alebo samosudca na pojednávaní listinu alebo jej časť prečíta alebo oznámi jej obsah; to neplatí, ak súd vo veci nenariaďuje pojednávanie (129 ods. 1 O.s.p. v znení účinnom v čase pojednávania okresného súdu). Zo spisu okresného súdu vyplýva, že na nariadených pojednávaniach vykonal okresný súd dokazovanie výsluchom manželky navrhovateľa ako svedka ale dokazovanie listinnými dôkazmi nevykonal v súlade so zákonom; naproti tomu z odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu vyplýva, že založil svoje skutkové zistenia aj na viacerých listinných dôkazoch (najmä ohľadne trestného konania vedeného proti navrhovateľovi). Odvolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že vykonávanie dôkazov na pojednávaní je vyjadrením zásady priamosti občianskeho súdneho konania a výnimky sú možné len v prípadoch, keď sú splnené podmienky pre vydanie rozhodnutia bez ústneho

pojednávania (o takýto prípad ale v prejednávanej veci nešlo). Keďže okresný súd nerešpektoval spôsob, ktorý zákon predpisuje pre vykonávanie listinných dôkazov (§ 122 ods. 1 O.s.p. a § 129 ods. 1 O.s.p. v znení účinnom v čase pojednávania okresného súdu), zaťažil svoje konanie tzv. inou procesnou vadou. Ak totiž skutkové zistenia okresného súdu neboli podložené procesne správnym dokazovaním (dokazovaním vykonaným spôsobom, ktorý určuje zákon), nemal a ani nemohol mať pre svoje právne závery žiadne podklady. Spôsob vykonania dôkazu musí jednoznačne vyplývať zo zápisnice o pojednávaní; buď v nej musí byť uvedené, že bola prečítaná určitá presne označená listina (alebo jej presne označená časť) alebo musí zo zápisnice vyplývať, že predseda senátu (samosudca) oboznámil obsah tejto listiny. Vykonávanie dokazovania tzv. súhrnným spôsobom (t.j. obsahom spisu ako to urobil okresný súd v prejednávanej veci) je neprípustné, pretože v tomto prípade nie je zrejmé, ktoré konkrétne dôkazy súd vykonal a ako sa k nim účastníci konania vyjadrili. Všeobecne platí, že skutkové zistenia súdu, ktoré majú základ v nesprávne vykonanom dôkaze, nepoživávajú v odvolacom konaní ochranu. V dôsledku vyššie uvedeného procesného pochybenia okresného súdu došlo v konaní k tzv. inej procesnej vade konania, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto na túto vadu musel odvolací súd prihliadnuť (§ 212 ods. 3 O.s.p.).

V dôsledku nevykonania dokazovania listinnými dôkazmi v súlade so zákonom zaťažil okresný súd svoje konanie ďalšou procesnou vadou, ktorá mala za následok odňatie možnosti účastníkov konania konať pred súdom. Účastníci majú právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (§ 123 O.s.p.). Právo účastníkov konania vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu sa v konaní realizuje tak, že sudca spravidla bezprostredne po vykonaní každého dôkazu umožní účastníkovi, aby sa k nemu vyjadril a aby uviedol všetko, čo pri hodnotení vykonaného dôkazu považuje za významné. Procesnú možnosť účastníka konania vyjadriť sa k vykonanému dôkazu (napríklad z hľadiska vierohodnosti svedka a jeho vzťahu k prejednávanej veci, pravosti a správnosti obsahu listiny, osoby a odbornej spôsobilosti znalca, vecnej správnosti postupu súdu pri vykonávaní ohliadky a podobne) musí súd vytvoriť účastníkovi už v rámci dokazovania. Osobitne zákon ukladá súdu umožniť účastníkom konania vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu pred vyhlásením rozhodnutia vo veci samej (§ 118 ods. 4 prvá veta O.s.p.). Vyjadrenie účastníka konania k vykonanému dôkazu je potom jedným z podkladov, ktoré súd pri ich hodnotení berie do úvahy; preto takéto vyjadrenie zo strany jednotlivých účastníkov konania môže byť významným faktorom ovplyvňujúcim intenzitu dôkaznej sily pripisovanej konkrétnemu hodnotenému dôkazu súdom. Z obsahu zápisníc o jednotlivých pojednávaniach pred okresným súdom nevyplýva, že okresný súd na pojednávaniach vytvoril účastníkom konania, resp. ich právny zástupcom, procesnú možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom v zmysle ustanovenia § 123 O.s.p. a realizovať z týchto ustanovení vyplývajúce procesné oprávnenia účastníka konania. Osobitný dôvod znemožnenia realizácie tohto práva účastníkov konania zo strany okresného súdu vyplýva zo skutočnosti, že okresný súd vykonal dokazovanie obsahom spisu, z čoho nie je zrejmé, ktoré listinné dôkazy boli vykonané a súčasne ani nedal účastníkom konania, resp. ich zástupcom priestor na zhrnutie svojich návrhov, vyjadrenie sa k vykonanému dokazovaniu a právnej stránke veci (§ 118 ods. 4 O.s.p.). Týmto postupom okresného súdu, ktorý bol spôsobený nevykonaním dokazovania listinnými dôkazmi v súlade so zákonom a ako aj porušením ustanovenia § 118 ods. 4 O.s.p., došlo podľa názoru odvolacieho súdu k odňatiu možnosti účastníkov konať pred súdom a súčasne vzhľadom na charakter tejto vady rozhodnutie okresného súdu nemožno považovať za správne. Táto vada konania zakladá samostatný zákonný dôvod na zrušenie napadnutého rozsudku okresného súdu (§ 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

Pokiaľ ide o ďalšiu odvoláciu námietku treba prisvedčiť odporcovi, že na rozhodnutie veci medzitémnym rozsudkom podľa § 152 ods. 2 druhá veta O.s.p. neboli splnené procesné podmienky. V prípade, že to súd považuje za účelné, môže rozsudkom rozhodnúť najskôr len o základe veci (v takom prípade ide o tzv. medzitémny rozsudok alebo medzi rozsudok) a rozhodnutie o výške nároku ponechať na konečný rozsudok. Medzitémnym rozsudkom rozhoduje súd o právnom základe veci a vyjadruje sa ním v podstate k tomu, či navrhovateľ vôbec má voči odporcovi právo na uplatnené plnenie a v akom rozsahu; medzitémnym rozsudkom musí súd rozhodnúť o celom právnom základe prejednávanej veci nielen o určitej spornej právnej otázke týkajúcej sa predmetu uplatneného nároku; základom uplatneného nároku sú všetky okolnosti determinujúce výšku predmetu konania, ktoré musí súd posúdiť, ak má o veci rozhodnúť; je to rozhodnutie o skutkovom základe sporu, ktorým je uplatnený nárok charakterizovaný a z ktorého sa odvíja právne posúdenie základu veci; ide teda o všetky skutkové a právne otázky, od ktorých posúdenia závisí výška uplatneného nároku, s výnimkou okolností, ktoré sa týkajú samotnej výšky nároku; otázky, ktoré sa týkajú základu nároku, možno riešiť len v samotnom medzitémnom rozsudku; ak sa tak nestane, je vylúčené, aby sa súd nimi zaoberal v ďalšom konaní pri

rozhodovaní o výške nároku; skutočnosť, že súd rozhoduje len o základe nároku je potrebné výslovne vyjadriť nielen v záhlaví rozsudku, ale predovšetkým v jeho výroku a je preto potrebné výslovne uviesť tiež to, že o výške nároku a o náhrade nákladov konania bude rozhodnuté v konečnom rozsudku; pokiaľ sa súd v medzitýmnom rozsudku vyjadrí len k niektorým alebo len k jednej určitej otázke právneho posúdenia veci týkajúceho sa základu nároku, v konečnom dôsledku tak o základe nároku nerozhodne a jeho postup je v rozpore s ustanovením § 152 ods. 2 O.s.p.; riešenie predbežných otázok formou medzitýmneho rozsudku neprichádza do úvahy (pozri uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/78/2013 zo dňa 24.10.2013 a sp. zn. 4Cdo/188/2013 zo dňa 28.01.2014); ak je v konaní uplatnený nárok na náhradu škody, pozostávajúci z viacerých čiastkových nárokov, ktoré majú samostatný skutkový základ, podmienkou pre vydanie medzitýmneho rozsudku v takomto prípade navyše je, aby splnenie všetkých predpokladov zodpovednosti štátu za škodu bolo zistené vo vzťahu ku každému jednotlivému nároku, hoci sú uplatnené v jednom konaní; v opačnom prípade nemožno o návrhu ako celku rozhodnúť formou medzitýmneho rozsudku; skutkovo samostatnými nárokmi na náhradu škody sú také nároky, ktorých existencia je navzájom natoľko nezávislá, že každý z nich môže poškodenému vzniknúť samostatne bez ohľadu na vznik nárokov ostatných, pretože predpoklady ich vzniku sú v porovnaní s ostatnými nárokmi odchylné, môžu sa aj odchyľne naplňať a nemusia ani byť uplatnené naraz; v konaní o nároku na náhradu škody od štátu zahŕňa základ veci posúdenie všetkých podmienok zodpovednosti uvedených v zákone č. 58/1969 Zb., resp. v zákone č. 514/2003 Z. z. okrem výšky škody (pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2MCdo/11/2014 zo dňa 30.06.2015). Z hľadiska prejednávanej veci je zrejmé, že na rozhodnutie vec medzitýmnym rozsudkom neboli splnené procesné predpoklady, pretože už len z dôvodu vyššie uvedenej vady konania týkajúcej sa nesprávneho postupu okresného súdu v rámci dokazovania listinnými dôkazmi nemal okresný súd pre svoje rozhodnutie žiadny skutkový základ, na základe ktorého by mohol vyslovovať právne závery; okrem toho je z odôvodnenia napadnutého rozsudku zrejmé, že okresný súd sa zaoberal predpokladmi zodpovednosti odporcu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím (aj to vo vzťahu k majetkovej škode, hoci predmetom konania v prejednávanej veci je náhrada nemajetkovej ujmy) a vôbec sa nevenoval zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe, keď už na základe uvedeného je zrejmé, že vo veci nebolo možné rozhodnúť medzitýmnym rozsudkom.

Okrem vyššie uvedeného sa z obsahu spisu (osobitne z postupu okresného súdu v priebehu konania vo vzťahu k označeným zástupcom odporcu) navyše javí, že napadnutým medzitýmnym rozsudkom okresný súd nerozhodoval o základe nároku, ale skôr o otázke, ktorý s navrhovateľom označených štátnych orgánov je oprávnený konať za odporcu pred súdom v prejednávanej veci; táto procesná otázka však v žiadnom prípade nespadá do rámca základu uplatneného nároku a okresný súd ju teda nemohol riešiť formou medzitýmneho rozsudku; okrem nesprávnosti tohto riešenia je navyše napadnutý rozsudok okresného súdu (ako na to poukázal aj odporca v podanom odvolaní) nezrozumiteľný, pretože napriek tomu, že v záhlaví rozsudku označil okresný súd len jedného odporcu, vo výroku určoval základ nároku a súčasne zamietal návrh akoby na strane odporcu vystupovalo viacero účastníkov konania, keď svoj postup žiadnym spôsobom nevysvetlil ani v odôvodnení rozsudku. Súdna prax pritom dospela k záveru, že označenie správneho štátneho (ústredného) orgánu v návrhu, ktorý koná za štát v rozsahu svojej pôsobnosti, nie je otázkou pasívnej legitímácie štátu v konaní, resp. s pasívnou legitímáciou štátu nesúvisí; existencia či neexistencia pasívnej legitímácie štátu ako hmotnoprávneho stavu nemá nijakú spojitosť so správnym procesným označením štátu ako účastníka konania na strane odporcu; riadne označenie štátu ako účastníka konania na strane odporcu je náležitou súčasťou riadneho návrhu na začatie konania; štát je ako účastník konania označený riadne, ak je súčasne s ním označený príslušný štátny orgán, ktorý bude za štát konať (§ 79 ods. 1 O.s.p.); neoznačenie toho, kto má za štát konať, má za následok neúplnosť návrhu so súčasným vznikom povinnosti súdu pokúsiť sa o odstránenie tejto vady postupom podľa § 43 O.s.p.; v prípade, že navrhovateľ síce štátny orgán, ktorý má za štát konať, označí, ale uplatnený nárok do pôsobnosti tohto štátneho orgánu nepatrí alebo označí subjekt, ktorý štátnym orgánom nie je, resp. nie je ani právnym subjektom, nejde o vadu návrhu ani o nedostatok podmienky konania; z ustanovenia § 21 ods. 4 prvá veta O.s.p. vyplýva, že súd je povinný (bez zreteľa na označenie obsiahnuté v návrhu) zabezpečiť, aby za štát pred súdom konal štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená za štát konať podľa osobitného predpisu a konať len s takýmto oprávneným subjektom; štát ako jediný zodpovednostný subjekt v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov môže mať v konaní procesné postavenie odporcu len jedenkrát (pozri napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/149/2011 zo dňa 26.09.2012 a sp. zn. 7Cdo/172/2012 zo dňa 26.09.2013); z procesného charakteru označenia štátneho orgánu, ktorý má za štát konať v konaní pred súdom, vyplýva aj skutočnosť, že na prípadnú

zmenu orgánu konajúceho v mene štátu prihladne súd z úradnej povinnosti (pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/289/2014 zo dňa 14.10.2015 uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2016 ako R 6/2016).

Na základe uvedeného odvolací súd rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V dôsledku zrušenia napadnutého rozsudku okresného súdu zrušil odvolací súd aj závislý výrok o trovách konania (§ 212 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). V novom rozhodnutí rozhodne okresný súd aj o trovách odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Procesné pochybenia okresného súdu v rámci zisťovania skutkového stavu neumožňujú odvolaciemu súdu zaujať postoj k právnemu posúdeniu veci.

Vo všeobecnosti však odvolací súd udáva, že v ďalšom konaní bude nevyhnutné, aby okresný súd najskôr ustálil konkrétny štátny orgán, ktorý bude v prejednávanej veci konať za štát ako jeho zástupca; v tejto súvislosti bude rozhodujúce, že v prípade nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 58/1969 Zb. ako orgán konajú za štát (Slovenskú republiku) prichádzalo do úvahy len Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (§ 25 ods. 2 v spojení s § 9 ods. 1 písm. b/ zákona č. 58/1969 Zb.) a v prípade na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe podľa zákona č. 514/2003 Z. z. za štát koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, pretože rozhodnutie o väzbe vydal súd (§ 4 ods. 1 písm. a/ bod 1 zákona č. 514/2003 Z. z.).

Následne sa okresný súd bude venovať splneniu náležitostí návrhu na začatie konania navrhovateľa. V konaní o náhradu škody (nemajetkovej ujmy) od štátu nie je vylúčené, že navrhovateľ uplatní viac peňažných nárokov so samostatným skutkovým základom (ide o tzv. objektívnu kumuláciu nárokov); v takomto prípade však musí navrhovateľ v návrhu uviesť pri každom z nárokov skutočnosti, ktorými opíše skutok (skutkový dej) a tiež peňažnú sumu, ktorú u každého jednotlivého nároku požaduje zaplatiť; pokiaľ tak neurobí, prípadne uvedie len jednu peňažnú sumu pre všetky uplatnené nároky spolu, ide o nedostatok návrhu, pre ktorý nemožno v konaní pokračovať, pretože súd nemôže konať vo veci samej (porovnaj napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/1310/2003 zo dňa 30.09.2003, sp. zn. 25Cdo/2295/2003 zo dňa 14.10.2004 v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 692/2004 zo dňa 28.07.2005, sp. zn. 26Cdo/518/2011 zo dňa 20.07.2011, sp. zn. 30Cdo/1834/2013 zo dňa 21.11.2013 v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 1566/2014 zo dňa 02.06.2015, sp. zn. 30Cdo/3379/2013 zo dňa 31.03.2014 alebo sp. zn. 30Cdo/4251/2014 zo dňa 16.09.2015); okresný súd preto vyzve navrhovateľa na uvedenie presnej sumy požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia zo dňa 30.06.2004 a presnej sumy požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej uznesením o vzatí navrhovateľa do väzby zo dňa 04.07.2004 a v prípade neodstránenia tohto nedostatku podanie navrhovateľa pre neurčitost' odmietne (§ 43 ods. 2 O.s.p.).

V prípade pokračovania v konaní vo veci samej bude zo strany okresného súdu nevyhnutné predovšetkým ustáliť, podľa ktorého zákona treba jednotlivé uplatnené nároky navrhovateľa posudzovať. Navrhovateľ podľa obsahu návrhu na začatie konania uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy na základe dvoch samostatných nárokov (jednak nezákonné rozhodnutie a jednak rozhodnutie o väzbe), pretože skutočnosti (záonné predpoklady) rozhodné pre posúdenie ich dôvodnosti sú u každého z nich rozdielne (v tomto smere nie je právne významné, že k vydaniu nezákonného rozhodnutia a rozhodnutia o väzbe došlo v rámci totožného trestného konania vedeného proti navrhovateľovi). Z obsahu návrhu jednoznačne vyplýva, že navrhovateľ sa náhrady nemajetkovej ujmy domáha jednak z titulu uznesenia o vznesení obvinenia zo dňa 30.06.2004 ako nezákonného rozhodnutia a jednak z titulu uznesenia zo dňa 04.07.2004 o vzatí navrhovateľa do väzby; podľa záverov súdnej praxe právo poškodeného na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) vzniká momentom vydania nezákonného rozhodnutia, vzatia do väzby, či zbytočnými prietahmi v konaní, bez ohľadu na to, že uplatniteľným nárokom sa stáva až po splnení ďalších podmienok napr. oslobodením obžalovaného spod obžaloby (pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/262/2015 zo dňa 16.03.2016 alebo uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/145/2011 zo dňa 12.12.2012); preto dôvodnosť nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu uznesenia o vznesení obvinenia zo dňa 30.06.2004 ako nezákonného rozhodnutia bude potrebné posúdiť podľa zákona č. 58/1969 Zb. (tento záver vyplýva z ustanovenia § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.) a dôvodnosť nároku na náhradu nemajetkovej ujmy

z titulu uznesenia zo dňa 04.07.2004 o vzatí navrhovateľa do väzby podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom v čase vydania tohto rozhodnutia.

V rámci právneho posúdenia dôvodnosti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu uznesenia o vznesení obvinenia zo dňa 30.06.2004 ako nezákonného rozhodnutia bude musieť okresný súd zohľadniť skutočnosť, že zákon č. 58/1969 Zb. vôbec neumožňoval priznať poškodenému nárok na náhradu nemajetkovej ujmy a počítal len s odškodnením majetkovej ujmy, keď v tomto smere len súdna prax dospela k záveru, že formou náhrady nemajetkovej ujmy možno odškodiť len väzbu priamou aplikáciou článku čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/177/2005 zo dňa 31.05.2007 uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 2/2009 pod číslom R 13/2009 alebo uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/37/2012 zo dňa 31.07.2012); priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch v týchto prípadoch nebolo možné ani primeranou aplikáciou ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka), pretože táto právna úprava vychádza z predpokladu neoprávnenosti zásahu do osobnosti poškodeného (t.j. v rozpore s objektívnym právom), kým neoprávnenosť je spravidla vylúčená v prípade zásahu do práva na ochranu osobnosti, ku ktorému došlo v rámci úradného konania, pokiaľ zásah nevybočil z medzí daných platnými predpismi (pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/176/2012 zo dňa 26.09.2013), pretože pokiaľ je v súlade so zákonnými podmienkami začaté príslušné konanie, v ktorom bolo vydané zákonom predpokladané rozhodnutie, nie je vydanie takého rozhodnutia neoprávneným zásahom do osobnostných práv účastníka konania, a to ani v prípade, že po jeho vydaní sa preukáže, že nebolo vydané dôvodne (pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/274/2007 zo dňa 10.12.2008 uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2009 pod číslom R 36/2009), preto rozhodnutie vydané oprávneným orgánom v trestnom konaní v súlade s príslušným predpismi nie je možné považovať za neoprávnený zásah do osobnosti strany trestného konania, čo vylučuje aplikáciu ustanovení § 11 a nasledujúce Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti.

V rámci právneho posúdenia dôvodnosti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu uznesenia zo dňa 04.07.2004 o vzatí navrhovateľa do väzby bude musieť okresný súd posúdiť splnenie predpoklady zodpovednosti odporcu za nemajetkovú ujmu podľa príslušných ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z., ktorými sú (1) rozhodnutie o väzbe, (2) vykonanie väzby, (3) oslobodenie spod obžaloby, zastavenie trestného stíhania alebo skončenie trestného stíhania postúpením veci inému orgánu, (4) absencia negatívnych podmienok podľa § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z. z., (5) vznik nemajetkovej ujmy a (6) príčinná súvislosť medzi väzbou a nemajetkovou ujmu (porovnaj Kerecman, P.: Náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej trestným stíhaním, ktoré skončilo inak než právoplatným odsúdením 1. časť; Justičná revue č. 8-9, str. 980-999); odvolací súd pripomína, že do rámca právneho posúdenia veci patrí aj vymedzenie medzi akou skutočnosťou a akým následkom má ísť o príčinnú súvislosť a samotná príčinná súvislosť je už skutkovým zistením (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6MCdo/16/2012 zo dňa 30.10.2013); v prípade ustálenia splnenia predpokladov zodpovednosti odporcu za uplatnenú nemajetkovú ujmu navrhovateľa sa okresný súd bude najskôr zaoberať skutočnosťou, či samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučinením pre navrhovateľa (§ 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.) a ak dospeje k záveru, že tomu tak nie je, bude sa zaoberať uplatnenou výškou nemajetkovej ujmy v peniazoch; rozhodujúce pre určenie výšky nemajetkovej ujmy navrhovateľa v peniazoch bude ustanovenie § 17 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom v čase vydania uznesenia o vzatí navrhovateľa do väzby (ohľadne intertemporálnych dôsledkov zmien uvedeného ustanovenia pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/262/2015 zo dňa 16.03.2016); okresný súd bude v tomto smere rešpektovať aj závery súdnej praxe, podľa ktorých hoci výšku nemajetkovej náhrady súd určuje voľnou úvahou, nemôže ísť o úvahu nepreskúmateľnú, resp. o úvahu svojvoľnú; určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť (vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu) v súlade s požiadavkou spravodlivosti; súd musí mať preukázanú najmä skutočnosť, pre ktorú dospel k záveru, že zadostučinenie podľa ustanovenia § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. nie je postačujúce, predovšetkým z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých navrhovateľovi vzhľadom na jeho postavenie v rodine, spoločnosti a podobne (pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/154/2011 zo dňa 12.12.2012; pre kritériá určenia náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch pozri aj Kerecman, P.: Náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej trestným stíhaním, ktoré skončilo inak než právoplatným odsúdením 2. časť; Justičná revue č. 10, str. 1169-1196); okresný súd tak bude pri určovaní konkrétnej výšky nemajetkovej ujmy

navrhovateľa prihliadať napríklad na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení, tiež na povahu trestnej veci, celkovú dĺžku obmedzenia osobnej slobody navrhovateľa a následky v osobnej sfére navrhovateľa. Niektoré kritériá pre výšku nemajetkovej ujmy uvedené navrhovateľom v návrhu na začatie konania (napr. náklady na obhajobu alebo náklady rodiny na návštevy navrhovateľa vo výkone väzby) evokujú skôr majetkovú škodu, ktorá nemá vplyv na výšku prípadnej náhrady nemajetkovej ujmy.

Nakoniec sa okresný súd neopomenie zaoberať dôvodnosťou uplatnených úrokov z omeškania z nemajetkovej ujmy vo vzťahu k okamihu vzniku omeškania odporcu s prípadnou prisúdenou nemajetkovou ujmom (pozri napríklad rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/185/2011 zo dňa 14.03.2012) ako aj dôvodnosťou uplatnených trov predbežného prejednávania nároku (§ 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka) s príslušenstvom (§ 18 ods. 3 druhá veta zákona č. 514/2003 Z. z.).

Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je odvolanie prípustné.